Biuletyn Polonistyczny

11.02.2021
Literaturoznawstwo

Dziewiętnastowieczne pryncypia i marginalia literackie. Studia

Autor/Redaktor: Dorota Samborska-Kukuć
Wydawnictwo:: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
ISBN: 978-83-8220-024-9

Najnowsza publikacja autorki stanowi zbiór studiów historycznoliterackich dotyczących XIX wieku, zgrupowanych w dwóch częściach: pierwszej, interpretacyjnej, oraz drugiej, biografizującej, która jest owocem badań archiwalnych i swego rodzaju pochwałą „metrykaliów” – nie tylko odsłaniają one nieznane fakty z życia twórców czy pierwowzorów bohaterów literackich, ale i mogą stanowić przyczynek do nowego spojrzenia na interpretacje utworów (np. zagadki literackie i biograficzne).

„Powstawaniu tej książki towarzyszył namysł nad celowością pisania o dawnych fenomenach literackich w czasach, gdy historyka literatury stopniowo wypiera krytyk, a komentarz dotyczący teraźniejszości zdaje się ważniejszy – bo bliższy statystycznemu odbiorcy – od opinii o dawnych zjawiskach, niejednokrotnie postrzeganych jako zdezaktualizowane, a nawet martwe”. (Dorota Samborska-Kukuć).

"Publikacja stanowi oryginalne połączenie erudycyjnego dyskursu naukowego, studiów materiałowych oraz bardziej eseistycznych szkiców (impresji) analityczno-interpretacyjnych […]. Ma podwójny wymiar: erudycyjnej publikacji naukowej (archiwalia, niuanse interpretacyjne) oraz uniwersalnej oferty polonistycznej podejmującej tropy utworów kanonicznych i znanych, dopełniającej obecny stan wiedzy interesującymi kontekstami analitycznymi, interpretacyjnymi i biograficzno-kulturowymi. Autorka nie musi obawiać się konkurencji przede wszystkim ze względu na merytoryczny wkład badań archiwalnych, stanowiących jej poważny atut, ale i z uwagi na oryginalny pluralizm zarówno tematów, jak i przyjętych perspektyw oglądu". (Z recenzji prof. dr hab. Anety Mazur)

Spis treści

Słowo wstępne 7

Część I. Interpretacje, dopowiedzenia, impresje 11
I.1. Peregrinare necesse est, vivere non est necesse. Ludwika Spitznagla poetyckie podróże na Wschód 13
I.2. Ignacy Rzecki – człowiek biedermeieru 23
I.3. Wokulski – bohater mityczny 33
I.4. Testament Wokulskiego 47
I.5. „Ale jaki to człowiek stylowy! […] zginął, aż ziemia zadrżała”. Dwa polskie samobójstwa: Wołodyjowski – Wokulski 59
I.6. Kobieta pośród wrogów. Marta Elizy Orzeszkowej jako powieść inicjacyjna 75
I.7. Femina ludens i jej zabawki. Kilka uwag o motywie „dobrej pani” 91
I.8. Ultimus Marii Konopnickiej. Historia „spiorunowanej egzystencji” 101
I.9. „Żywie Duch, żywie Duch”. Widzenie Karusi – widzenie Marysi (impresja) 111
I.10. Syndrom Charouska. Tomasza Judyma problemy z tożsamością 125
I.11. W sieci Jana Augusta Kisielewskiego jako lektura queerowa? 141
I.12. „Jam duch jest, który ciągle przeczy”. Żywioł negacji jako zasada świata w Dzieciach szatana Stanisława Przybyszewskiego 151
I.13. Posępne epifanie Stanisława Koraba-Brzozowskiego 163
I.14. Duchowość w cieniu libido. Confiteor Antoniego Szandlerowskiego 177
I.15. Poetyckie ślady obecności. Bliscy Leśmiana w replikach i przeistoczeniach 191

Część II. Biografizacje 201
II.1. O pożytkach z badań genealogicznych 203
II.2. Antoni Eisenbaum – protoplasta poetów, artystów, intelektualistów 213
II.3. Bogusławscy – genealogia. Przypomnienia i kilka nowych szczegółów 221
II.4. Z życiorysu Walerii Marrené-Morzkowskiej 229
II.5. Kilka uwag o niewydanych listach Seweryny z Żochowskich Pruszakowej do Cypriana Walewskiego 237
II.6. Wanda Grot-Bęczkowska (Korotyńska) – prolegomena biograficzne 247
II.7. Rzeczywiste pierwowzory Ignacego Rzeckiego 257
II.8. Faktografia fabularnej kanwy Wiernej rzeki 261
II.9. O księdzu Włodzimierzu Kirchnerze i jego pismach 273

Bibliografia (wybór) 289
Nota wydawnicza 299
Indeks osób 301

Rok publikacji: 2020
Strony: 316
Linki:

- https://wydawnictwo.uni.lodz.pl/produkt/dziewietnastowieczne-pryncypia-i-marginalia-literackie/

Słowa kluczowe: genealogie pisarzy polskich, utwory kanoniczne, pryncypia literackie, marginalia literackie, literatura polska XIX w.